

مبانی توانبخشی شنوایی

آموزش گفتارخوانی

دکتر فتاحی

دانشیار گروه شنوایی شناسی

دانشگاه ع پ تهران

رشد مهارت‌های گفتارخوانی

1. لبخوانی
2. حالت‌های چهره
3. ایما، وضع قرارگیری و حرکت
4. نشانه‌های موقعیتی
5. دانستن موضوع
6. دانش زبانی
7. عوامل هیجانی
8. استفاده از شنوایی

قوانین مورد توجه هنگام گفتارخوانی

1. نگاه کردن به لبهای گوینده
2. دادن آگاهی به گوینده در باره اینکه چگونه ارتباط برقرار کند.
3. قرار گیری در موقعیت مناسب
4. کم کردن صدای زمینه
5. آگاهی از موضوع گفتگو
6. توجه به نشانه های بافتی
7. داشتن نگرش مثبت

• دو روش معمول آموزش گفتار خوانی (لب خوانی) عبارتند از:

1. روش تحلیلی (جزء نگر)

2. روش ترکیبی (کل نگر)

روش تحلیلی (جزء نگر)

- پایه گذار روش تحلیلی (صدا به صدا) : Jena (۱۹۴۴)
- طراح برنامه آموزشی مولر-ویلز : Bruhm (۱۹۶۰)
- تاکید بر آموختن چگونگی شناسایی اجزاء اصلی گفتار
- مزیت : سادگی و قابل برنامه ریز بودن
- **متریال:** مواد گفتاری ساده
- اصوات منفرد (شامل واکه و همخوان)،
- هجاهای همخوان-واکه (CV)
- واژه های منفرد.
- مشخصات روش:
- صرف زمان بسیار
- ضروری برای افرادی که نیاز به کسب تجربه با تحریکات واضح و کوتاه دارند،
- **سیر پیشرفت:** حرکت به سمت تحریکات طولانیتر و واقعیتتر همگام با افزایش دامنه توجه و مهارتهای فرد در نهایت فرد ارتباط عادی خویش را باز می یابد.

- استفاده از واجها و هجاهای بی معنی در تکلیفها جهت کاهش عامل معنایی
- آغاز تمرین ها با شناسایی واجهای کاملا قابل رویت همچون /پ/
- پیشرفت تدریج به سمت واجهایی که کمتر قابل رویت اند نظیر /ک/ /گ/ /و/ /ه/
- این آموزشها برای بزرگسالان دچار آسیب شنوایی در فرکانسهای بالا که واجها و مشخصات آهنگین گفتار را تشخیص می دهند، بسیار مفید است.

روش ترکیبی

- طراح: Kinzie و Nitchie
- **هدف این روش** : همگراتر کردن آموزش ها، به گونه ای که آموزشها مانند ارتباطات روزمره و محاوره های معمول باشد.
- **متریال**: جملات، عبارات و موقعیت های زندگی واقعی
- **سیر پیشرفت** : کلمات منفردعباراتگفتار محاوره ای
- تشویق فرد برای ترکیب اجزاء گفتاری با هم به منظور رسیدن به اجزاء معنایی بزرگتر
- ارائه مواد گفتار در مضمون های زبانشناختی و متفاوت توسط مربیان این روش

• بهترین شیوه آموزش

1. آموزش همراه با صدا
2. تاکید بر درک مفهوم از طریق نشانه های گفتاری و غیرگفتاری
نشانه های غیرگفتاری (ژست ها، حالات احساسی چهره، موقعیت های بدنی و نشانه های محیطی)

• سودمندترین شیوه آموزشی

- درک کلی ایده با استفاده از تمامی داده های حسی موجود می باشد.
- امروزه از روش هایی استفاده می شود که نه کاملا تحلیلی و نه کاملا ترکیبی اند و در واقع از ترکیب این دو روش استفاده می شود.

اهداف سلسه مطالبی آموزش گفتار خوانی واكه:

- ۱- تمایز واجهای /i/ و /u/ برای مثال moo و me
- ۲- تمایز واجهای /i/ و /a/ برای مثال cop و keep
- ۳- تمایز واجهای /a/ و /u/ برای مثال در کلمات cop و coop
- ۴- شناسایی واجهای /a/ و /i/ و /u/ در مجموعه بسته
- شناسایی واجهای a و i و u در مجموعه باز

اهداف آموزش گفتار خوانی همخوان

برای خردسالان دارای کاشت حلقون

کودک:

1. جفت همخوان هایی که جایگاه تولید متفاوت دارند ولی در شیوه ی تولید و واکداری یکسانند را تمایز میدهد tag را از bag
2. جفت همخوان هایی که جایگاه تولید یکسان دارند اما در شیوه ی تولید و واکداری متفاوتند را تمایز میدهد pan را از man
3. جفت همخوان هایی که در جایگاه و شیوه ی تولید و یا واکداری یکسانند را تمایز میدهد park را از bark
4. همخوان هایی که شیوه ی تولید یکسان دارند را با استفاده از مجموعه پاسخ ۴ گزینه ای و سپس ۶ گزینه ای شناسایی میکند. tag را از gas,back,tag

کودک:

1. تر از پَر
دار از بار
تیر از پیر
2. پا از ما
تار از سار
3. بار از مار
در از نر
سر از زر
تر از در
پر از بر
4. پاک از باک-کاک-تاک-پاک
فال از وال-سال-شال
مار از نار-مار-نان-ناز
نام از نام-مام-ناب-پام-ناپ-
بار از بار-تار-کار-پار-گار-دار

اهداف آموزش گفتار خوانی همخوان

برای خردسالان دارای کاشت حلقون

کودک:

۵. همخوان های واکدار یا بیواک را از مجموعه پاسخ ۴ و سپس ۶ گزینه ای شناسایی میکند pop را از tap، cap، cop، pop
۶. همخوان هایی که جایگاه تولید یکسان دارند را با استفاده از مجموعه ی پاسخ ۴ و سپس ۶ گزینه ای شناسایی میکند pan را از pan, man, bat, man
۷. واژه هایی از گنجینه ی واژگان آشنا را در یک مجموعه باز، شناسایی میکند.
- شناسایی
۵. تور از پور- کور- تور- شور
نور از بور- سور- جور- نور
۶. تیراز زیر- دیر- سیر- تیر
تار از تار- دار- سار- زار
۷. تور
شور
بار

آموزش ترکیبی گفتار خوانی

اهداف آموزشی ترکیبی گفتار خوانی طراحی شده برای کودک خردسال کاربر کاشت حلزون

کودک:

1. دستور های ساده را با استفاده از مجموعه پاسخ بسته دنبال کند.
2. یک جمله ی تصویری را از مجموعه ی ۴ تصویر ناهمسان شناسایی کند.
3. یک جمله ی تصویری را از مجموعه ی ۴ تصویر همسان شناسایی کند.
4. یک موضوع را مشخص میکنیم سپس به جمله های مرتبط با آن گوش کرده و آنها را تکرار کند یا با عبارت بندی جدید بیان کند.
5. به دو جمله ی مرتبط گوش کرده سپس تصویری درباره ی آنها بکشد یا با عبارت بندی جدید بیان کند.
6. پاراگرافی را گفتار خوانی می کند و به پرسش هایی درباره ی آن جواب می دهد.

ارزیابی بازشناسی گفتار برای گفتارخوانی

• آزمون بازشناسی گفتار درسه حالت زیر انجام شود:

۱- فقط شنوایی (شنوایی محض)

۲- بینایی محض

۳- شنوایی + بینایی

ارزیابی مهارت لب خوانی / گفتار خوانی

۱. تست با کنترل یا بدون کنترل بر روی تغییرات فرستنده

۲. ارزیابی رشدی برای کلمه یا بازشناسی جمله با صدای زنده یا ضبط شده

۳. توسعه مواد کلینیکی ایجاد شده برای اهداف درمانی به منظور برنامه بالینی

رضایت بخش

۴. ارزیابی رشدی بوسیله محصولات شنوایی برای اثبات مزایای کاربردی از

تکنولوژی ها

۱- آدا	۱۳- آپا
۲- آفا	۱۴- آرا
۳- آچا	۱۵- آجا
۴- آبا	۱۶- آما
۵- آعا	۱۷- آتا
۶- آوا	۱۸- آشا
۷- آها	۱۹- آگا
۸- آلا	۲۰- آنا
۹- آزا	۲۱- آخا
۱۰- آقا	۲۲- آيا
۱۱- آسا	۲۳- آزا
۱۲- آكا	

تست لبخوانی سارا (موللی و همکاران)

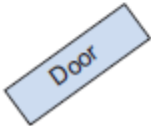
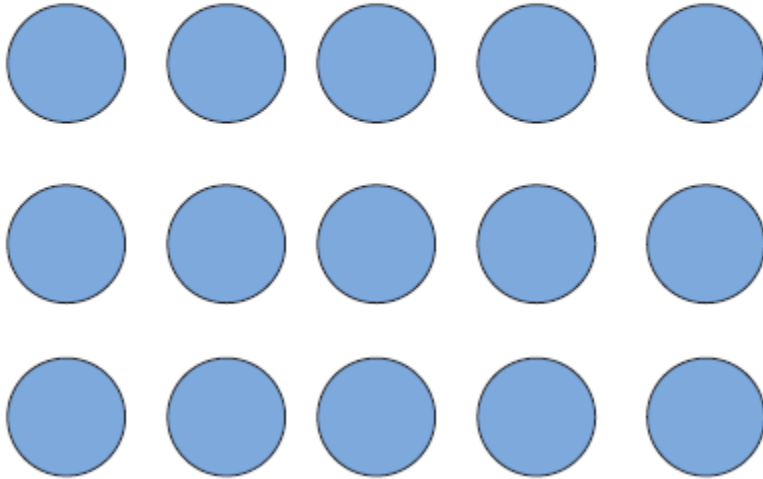
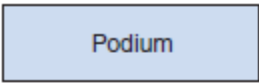
۱- صبح همگی بخیر	۱۱- شما محبت دارین!
۲- مسیرتون کدوم طرفه؟	۱۲- چند وقته از بچه ها خبر ندارم.
۳- تلفن با شما کار داره.	۱۳- یه کم صدای تلویزیونو کم کن.
۴- این گلدونا هفته ای دو دفعه آب می خوان.	۱۴- قابل شما رو نداره!
۵- دستت درد نکنه.	۱۵- می تونم اینجا بشینم؟
۶- بعد از غذا حتما باید مسواک بزنین.	۱۶- شاید باتریه ماشین خالی کرده.
۷- عید شما مبارک!	۱۷- با این عجله کجا میری؟
۸- صبر داشته باشید	۱۸- نگهدارین پیاده میشم.
۹- خانم (آقا) خوبن؟	۱۹- پام درد میکنه.
۱۰- مٹ اینکه امروز حوصله نداری.	۲۰- دفترچه بیمه دارین؟

شرایط آزمون

- شرایط بینایی محض و شرایط شنوایی + بینایی هنگامی استفاده می شود که فرد خواستار به دست آوردن افزونی گفتارخوانی بوده و نیز هنگام تعیین اهداف برنامه تربیت گفتارخوانی.
- افزونی گفتارخوانی (Speech reading enhancement)
- گاهی اوقات به آن افزونی شنیداری نیز گفته می شود. با مقایسه امتیاز بازشناسی گفتار فرد در شرایط بینایی محض و شنوایی + بینایی محاسبه می شود.
- افزونی گفتارخوانی نشان می دهد که بازشناسی گفتار فرد در حالت شنوایی + بینایی چقدر بهتر از حالت بینایی محض است.

مشاهده لبهای خود هنگام تکلم

- تغییرات موقعیتی و محیطی شامل مانع های دیدی میان فرستنده و دریافت کننده که مانع از استفاده از سر نخ های لب خوانی می شوند، عوامل حواس پرت کننده ، نور ضعیف و نویز رقابتی